

ZANE TUČA

29.09. - 20.11.26

Pār-gājiens

Zanes Tučas māksliniecisko pasauli balsta šķietami klusa un atturīga vizuālā valoda, taču tās balss sevī slēpj daudz dziļākas tonalitātes. Monohromais kolorīts, gandrīz caurspīdīgais formu klājums un nebeidzams grafīta „štrihu” tīklojums, kuru uzlūkojot rodas iracionāla sajūta, ka to var nejauši izsmērēt jebkāda ilgāka interakcija, pat ilgāks vērojums. Lēnais, ilgaiss, pieklusinātais ir raksturīgs gan Zanes Tučas mākslas formai, gan saturam – arvien biežāk tās ir dabas ainavas un vizuālas piezīmes no pašas piedzīvotā.

Skaļajā, intensīvajā, arvien grūtāk aptveramajā ikdienas pasaulē, kuras norises diktē nepieciešamība būt pamanāmam un klātesošam, Zanes Tučas darbu pieklusinātība tos padara līdzīgus spokiem, gariem, kas tikai daļēji saistīti ar fizisko realitāti. To palēninātība un uztveres askēze iemieso to apziņas stāvokli, ko arvien biežāk piesauc kā mentālās izdzīvošanas nepieciešamību mūžīgās pārstimulācijas stāvoklī. Tučas darbos šī saņemšanās nav tikai sauklis vai somatisks vingrinājums – tas ir dabisks eksistēšanas stāvoklis.

Izstādes „Pār-gājiens” darbu centrā ir Zanes Tučas pašas pieredze pārgājienos un vietās, ko veido (nosacīti) cilvēka nepakļautas ainavas. Laikā, ko lielā mērā raksturo ekotrauksme, digitalizācija un arvien pieaugošā neziņa par nākotni, būšana dabā ir kļuvusi par pašterapijas un kognitīvās atslodzes rīku, veidojot jaunas attiecības starp dabu un cilvēku, kas no vienas puses balstās dabas spēka apzināšanā, bet vienlaikus jau atkal pakļauj un instrumentalizē dabu kā resursu cilvēka labbūtības veicināšanai.

Būšana dabā un ar to, bieži vien rada sajūtu, ka piedzīvojam patiesāko sevi daļu, esam „īstāki” mēs. Iešana un pārvietošanās ainavā atbilst cilvēka domāšanas ātrumam, tā ir viena no vienkāršākajām ķermeņa un prāta savstarpēji sasaikņotajām darbībām. 21. gadsimta pieredzes visbiežāk ir konvertējamās īsos stāstos, uzplaiksnījumos, translējot autentiskā laika „šeit un tagad”, paātrinot klātbūtni par visuresamību, pieejamību ikvienam jebkurā pasaules vietā. Zanes Tučas pārgājiens nebeidzas no punkta A sasniedzot punktu B. Pār-gājiens māksliniecei ir transformatīva pieredze, kas tiek turpināta ilgā, mūdienu ritmam pat grūti aptveramā lēnumā, kādu ceļā satiktu ainavu rūpīgi zīmējot daudzu mēnešu un pat gadu garumā.

Arī Zanes Tučas izmantotā tehnoloģija, zīmulis, akrils, audekls, ir vienkāršākais attēlošanas veids, materializējot ieceres pirmo stadiju vai kādas domas uzplaiksnījumu, tās nepastarpinātāko formu. Līdz ar to Zanes Tučas darbi ir gan lēni, gan ātri vienlaikus. Zīmējums saglabā daudz ko no iespaidu pirmatnējības, vienlaikus tos padziļinot līdz ļoti ilglaicīgam attēlošanas procesam.

Klejojums turpinās uz audekla un sastaptās ainavas kļūst par tēliem, bieži vien pat ar burtiski cilvēciskiem vaibstiem. Bet varbūt to izcelsmei ir daudz vienkāršāks skaidrojums un mēs gluži vienkārši vairs neprotam lūkoties ainavā bez antropomorfiskiem uz- un aplāņojumiem?

Zanes Tučas darbi konstatē apmulsumu, kas ir iestājies mūsu attiecībās ar sevi, apkārtējo vidi, cikliskumu, šķietami mūžīgajām pārmaiņām un alkām pēc kaut kā nemainīga, stabila, nepārejoša, galu galā – īsta, pat ja līdz galam neticam nošķīrumam starp īsto un neīsto. Viņas darbi piesaka kādu utopisku eksistences veidu, ko atceramies un atpazīstam, taču vairs nemākam. Vārdā „pārgājiens” centrālais uzsvars šķiet uz „pār” – kaut kas, kas jāpārvar, jātransformē. Ziemeļnieciskā krēslainība, ko labi pazīstam no citām Zanes ainavām, kaligrāfisks klusums un meditatīvā formu plūsma liek pieņemt, ka vērots tiek arī pats vērojums, ne tikai vērojuma priekšmets.

Nestrukturizēta, asociatīva domu plūsma ir tuva iešanas ritmam un tā raisītajām pieredzēm. Gājējs ir gan daļa no pasaules, kuru tas tver, gan vienlaikus atrodas ārpus tās. Šī dualitāte spēj kļūt par maģisku, atbrīvojošu un mainošu pieredzi, ja mākam tai ļauties.

Zanes Tučas darbi materializē arī dziļākas sajūtas ap tām pieredzēm, kad ainava „paliek mūsos”, nevis pazūd īslaicīgos iespaidu nospiedumos. Izvēlēties attēlošanai vienu ainu vai koku, vai dabas stūrīti no miljons šķiet nepaveicami, taču tas, iespējams, ir sākums patiesam dialogam ar dabu, ļaujot vērot, kas tajā rezonē ar mums pašiem, kur sākas un beidzas robeža starp mani un telpu, iešanu un apstāšanos, esamību un tās iluzoru atveidojumu.

Santa Hirša

Zane Tuča (1989) ir latviešu māksliniece, studējusi glezniecību Royal Academy of Fine Arts Antwerp un 2015. gadā ieguvusi maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļā.

“Pār-gājiens” ir sestā Zanes Tučas izstāde sadarbībā ar galeriju ALMA. Iepriekš galerijā notikušas izstādes “Viss būs labi. Drīz izaugs puķes un zāle, un tu būsi tajā visā... un tas ir skaisti...” (2023), “Mēs sēžam blakus – kalns un es, līdz paliek tikai kalns” (2020), “ANGST” (2019), “Bet cilvēks nekad nespēj būt pietiekami kluss...” (2018) un “Lai runā mana klusēšana...” kopā ar Māru Brīveri (2013).

Šobrīd Tučas darbi skatāmi arī Latvijas Nacionālā mākslas muzeja vērienīgajā izstādē “Iemiesotā doma. Zīmējums Latvijā. 18.–21. gadsimts”, kas līdz 8. novembrim pulcē dažādu paaudžu Latvijas māksliniekus un pievēršas zīmējumam kā patstāvīgam mākslas medijam.

Māksliniece piedalījusies izstādēs Latvijā un ārvalstīs, tostarp “Spriedze” izstāžu zālē Arsenāls (2016), “Lielāks miers, mazāks miers” Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā (2016) un “Patība. Latvijas laikmetīgās mākslas vēsture” Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (2015). Viņa piedalījusies mākslinieku rezidencēs Norvēģijā, Slovākijā un Polijā.

2013. gadā Zane Tuča saņēma Young Painter Prize, kā arī iepriekš ieguvusi Linköping Rotarian Art Society mākslas stipendiju un SEB balvu glezniecībā. Viņas darbi atrodas Latvijas Nacionālā mākslas muzeja, Zuzeum un Mišeliņa kluba kolekcijās, kā arī privātkolekcijās.

Izstādi atbalsta VKKF Rīgas Dome.

ALMA &

Tērbatas iela 64
Rīga 1001
+371 29155572
www.galerija-alma.lv

ZANE TUČA

29.09. - 20.11.26

Excur[e]sion

Zane Tuča's artistic world rests on a seemingly subtle, restrained visual vocabulary, yet its voice carries rather complex tonalities. The monochromatic colour palette, the layering of nearly translucent forms, and the inexhaustible web of graphite strokes bring about an irrational feeling that any prolonged interaction with the piece, even plthe very act of looking, might disturb it. The slow-paced, the dragged-out, and the toned-down set Zane Tuča's work apart in both form and content, the latter increasingly becoming landscapes and visual notes of her own lived experiences.

In the loud, intense and ever more difficult-to-discern everyday, where events are propelled by the need to be noticed and constantly present, the muffled nature of Zane Tuča's works makes them almost ghost- or spirit-like, barely brushing against physical reality. The slowness and perceptual asceticism embody a state of consciousness that, more and more frequently, is invoked as a practice necessary for mental survival amid perpetual overstimulation. In Tuča's art, this grounding is neither a mere slogan nor a form of somatic exercise – it is a natural state of being.

At the centre of the exhibition Excur[e]sion, Zane Tuča places her own experiences of hiking and of being in environments shaped by landscapes (relatively) unsubdued by human hands. At a time marked by eco-anxiety, digitalisation and growing uncertainty about the future, being in nature has become a means of self-therapy and cognitive decompression, reshaping relationships between nature and humans that, on the one hand, rest on an awareness of nature's power, while at the same time still subjecting and instrumentalising it as a resource for human well-being.

Being in and with nature often gives us a sense that we are experiencing our most authentic selves, being our "true" selves. Entering and moving through a landscape closely matches the pace of human thought; it is one of the simplest activities in which body and mind are interconnected. 21st-century experiences can often be condensed into short narratives and flashes, projecting the "here and now" of authentic time, quickening presence into omnipresence and making these experiences accessible to anyone, anywhere. Zane Tuča's excursion doesn't end after you get from point A to point B. Excur[e]sion is the artist's transformative experience, unfolding over an extended duration and at a pace that contemporary life struggles to comprehend – meticulously drawing a landscape encountered along the way may take her months or even years.

The media employed by Zane Tuča – pencil, acrylic, and canvas – are likewise among the most straightforward means of representation, applied to materialise the first stage of an idea or a fleeting thought in its most immediate form. Her works are therefore simultaneously slow and quick. It is possible to retain a great deal of the primal quality of an impression in a drawing, at the same time deepening it for a sustained process of representation. The wandering continues on the canvas, where landscapes take on characters, often with quite literally human facial expressions. There might be a much simpler explanation for their origin: we're simply not capable of perceiving a landscape without layering anthropomorphism over and beneath it.

Zane Tuča's works articulate the uncertainty of our relationship with ourselves, our surrounding nature and cycles, and seemingly never-ending change, as well as our desire for something unchanging, stable, intransient and, most importantly – real, even if we do not quite believe in a distinction between the real and the unreal. Her art proposes a utopian way of being – one we remember and recognise, yet have long since lost the ability to practise. In the title, the emphasis seems to be on the "Ex" ("Pār" – 'over' in the Latvian original) – something to be moved out of, left behind, transformed. [2.1]

The Nordic duskiness we have already encountered in Zane's other landscapes, together with their calligraphic stillness and meditative flow of form, requires us to accept that not only the object but also the very act of observation is being observed. An unstructured, associative flow of thoughts mirrors the rhythm of walking and the sensations it evokes. A hiker is both part of and apart from the world they are observing. This duality opens up the possibility of a magical, liberating, and transformative experience, if only we are willing to surrender to it.

Zane Tuča's works also materialise those lingering feelings surrounding experiences in which a landscape "stays with you", rather than being erased as a short-lived impression. To select a particular scene or tree, a single corner of nature out of a million, seems impossible, yet it may be precisely the way to initiate a truthful dialogue with nature: observing the parts of it that resonate with us, and tracing the line where I end and my surroundings begin, between going and stopping, between being and its illusory replica.

Santa Hirša

Supported by VKKF Rīgas Dome

ALMA &

Tērbatas iela 64
Rīga 1001
+371 29155572
www.galerija-alma.lv